

Legislativa pro obnovitelné zdroje energie – přednáška pro mezinárodní konferenci

„Praktická využitelnost obnovitelných zdrojů energie“, konané v Děčíně 15. června 2005

Osnova přednášky :

1. Legislativní rámec a správní orgány, působící v oblasti povolování a provozování obnovitelných zdrojů energie
2. Historie a důvody přijetí speciálního zákona „ o podpoře výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie“
3. Zákon „o podpoře výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie“
 - předmět úpravy a cíle zákona
 - základní pojmy
 - předmět podpory
 - práva a povinnosti subjektů na trhu s elektřinou z obnovitelných zdrojů
 - podmínky podpory, výkupu a evidence výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů
 - výše cen za elektřinu z obnovitelných zdrojů a zelených bonusů
 - pravidelné vyhodnocování
 - kontrola a správní delikty
 - přechodné ustanovení
 - zmocnění k vydání prováděcích předpisů
 - změny zákonů o hospodaření energií a o ochraně ovzduší
 - účinnost
4. Závěr

1. Legislativní rámec a správní orgány působící v oblasti povolování a provozování obnovitelných zdrojů energie

Tento rámec vymezuje v evropském měřítku především Směrnice 2001/77/ES s názvem „o podpoře elektrické energie vyrobené z obnovitelných zdrojů energie na vnitřním trhu s elektrickou energií“.

Dalšími relevantními komunitárními akty v této oblasti jsou:

- Směrnice 2000/55/ES o požadavcích na energetickou účinnost předradníků k zářivkám
- Směrnice 2002/91/ES ze dne 16.12.2002 o energetické náročnosti budov
- Nařízení 1228/2003 o podmínkách přístupu do sítě pro přeshraniční výměny elektřiny
- Směrnice 2003/30/ES o podpoře užívání biopaliv nebo jiných obnovitelných pohonných hmot v dopravě
- Směrnice 2003/96/ES, kterou se mění struktura rámcových předpisů Společenství o zdanění energetických produktů a elektřiny
- Rozhodnutí č. 1. 1230/2003/ES, kterým se přijímá víceletý program činnosti v oblasti energie: „Inteligentní energie-Evropa“ (2003-2006)
- Rozhodnutí č. 1229/2003/ES ze dne 26.června 2003 kterým se stanoví řada hlavních směrů ransevropské energetické sítě a kterým se zrušuje rozhodnutí č. 1254/96/ ES
- Směrnice 2004/67/ES o opatřeních na zajištění bezpečnosti dodávek zemního plynu
- Směrnice 2004/8/ES o podpoře kombinované výroby tepla a elektřiny založené na poptávce po užitečném teple na vnitřním trhu s energií a o změně směrnice 92/42/ EHS

Pravidla pro liberalizaci trhu s energií jsou stanovena pro vnitřní trh:

- s elektřinou Směrnicí 2003/54/ES
- s plynem Směrnicí 2003/55/ES

Orgány ES v této oblasti působící jsou:

Rada EU pro dopravu, telekomunikace a energetiku, GŘ pro dopravu a energetiku, GŘ pro životní prostředí, GŘ pro hospodářskou soutěž a GŘ pro vnitřní trh

Národní legislativní rámec pro tuto oblast tvoří především tyto právní předpisy:

[Zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů \(ENERGETICKÝ ZÁKON\)](#)

(schváleno 28. 11. 2000, účinnost od 1. 1. 2001)

Zákon č. 91/2005 Sb., úplné znění zákona č. 458/2000 Sb, o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), jak vyplývá ze změn provedených zákonem č. 151/2002 Sb., zákonem č. 262/2002 Sb., zákonem č. 278/2003 Sb., zákonem č. 356/2003 Sb. a zákonem č. 670/2004 Sb. (vyhlášeno dne 28.2.2005, účinnost dnem vyhlášen

[Zákon č. 670/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů \(energetický zákon\), ve znění pozdějších předpisů](#)

(vyhlášeno dne 30.12.2004, účinnost dnem vyhlášen

[Zákon č. 262/2002, kterým se mění zákon č. 458/2000 Sb. o podmínkách podnikání a výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů \(ENERGETICKÝ ZÁKON\)](#)

(schváleno 29. 5. 2002, účinnost od 28. 6. 2002)

[Zákon č. 278/2003, kterým se mění zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů \(energetický zákon\), ve znění pozdějších předpisů](#)

(schváleno 6.8.2003, účinnost dnem vydání)

Vyhlášky Ministerstva průmyslu a obchodu ČR

[Vyhláška č. 218. Ministerstva průmyslu a obchodu, kterou se stanoví podrobnosti měření elektřiny a předávání technických údajů](#)

(schváleno 14. 6. 2001, účinnost od 29. 6. 2001)

[Vyhláška č. 450/2003 Sb., kterou se mění vyhláška č. 218/2001 Sb., kterou se stanoví podrobnosti měření elektřiny a předávání technických údajů](#)

(schváleno 9.prosince 2003, účinnost dnem vyhlášení)

[Vyhláška č. 219. Ministerstva průmyslu a obchodu o postupu v případě hrozícího nebo stávajícího stavu nouze v elektroenergetice](#)

(schváleno 14. 6. 2001, účinnost od 29. 6. 2001)

[Vyhláška č. 220 Ministerstva průmyslu a obchodu o dispečerském řádu elektrizační soustavy České republiky](#)

(schváleno 14. 6. 2001, účinnost od 29. 6. 2001)

[Vyhláška č. 221 Ministerstva průmyslu a obchodu o podrobnostech udělování státní autorizace na výstavbu přímého vedení](#)

(schváleno 14. 6. 2001, účinnost od 29. 6. 2001)

[Formulář žádosti o udělení státní autorizace na výstavbu přímého vedení \(příloha č. 1\)](#)

[Formulář žádosti o prodloužení státní autorizace na výstavbu přímého vedení \(příloha č. 2\)](#)

[Formulář žádosti o zrušení státní autorizace na výstavbu přímého vedení \(příloha č. 3\)](#)

[Formulář oznamování změn ke státní autorizaci na výstavbu přímého vedení \(příloha č. 4\)](#)

[Vyhláška č. 222 Ministerstva průmyslu a obchodu o podrobnostech udělování státní autorizace na výstavbu výroby elektřiny](#)

(schváleno 14. 6. 2001, účinnost od 29. 6. 2001)

[Formulář žádosti o udělení státní autorizace na výstavbu výroby elektřiny \(příloha č. 1\)](#)

[Formulář žádosti o prodloužení státní autorizace na výstavbu výroby elektřiny \(příloha č. 2\)](#)

[Formulář žádosti o zrušení státní autorizace na výstavbu výroby elektřiny \(příloha č. 3\)](#)

[Formulář oznamování změn ke státní autorizaci na výstavbu výroby elektřiny \(příloha č. 4\)](#)

[Vyhláška č. 223. Ministerstva průmyslu a obchodu, kterou se stanoví způsob výpočtu podílu odběratele na účelně vynaložených nákladech dodavatele spojených s připojením a zajištěním dodávek tepelné energie a způsob výpočtu škody vzniklé držiteli licence neoprávněným odběrem tepelné energie](#)

(schváleno 14. 6. 2001, účinnost od 1. 1. 2002)

[Vyhláška č. 224 Ministerstva průmyslu a obchodu, kterou se stanoví pravidla pro rozdělení nákladů za dodávku tepelné energie na jednotlivá odběrná místa](#)

(schváleno 14. 6. 2001, účinnost od 1. 1. 2002)

[Metodický návod k vyhlášce č. 224/2001 Sb. s dodatkem](#)

[Vyhláška č. 225 Ministerstva průmyslu a obchodu, kterou se stanoví postup při vzniku a odstraňování stavu nouze v teplárenství](#)

(schváleno 14. 6. 2001, účinnost od 1. 1. 2002)

[Vyhláška č. 226 Ministerstva průmyslu a obchodu o podrobnostech udělování státní autorizace na výstavbu zdrojů tepelné energie](#)

(schváleno 14. 6. 2001, účinnost od 29. 6. 2001)

[Vyhláška č. 252 Ministerstva průmyslu a obchodu o způsobu výkupu elektřiny z obnovitelných zdrojů a z kombinované výroby elektřiny a tepla.](#)

(schváleno 28. 6. 2001, účinnost od 24. 7. 2001)

[Vyhláška č. 539 Ministerstva průmyslu a obchodu, kterou se mění vyhláška č. 252/2001 Sb. o způsobu výkupu elektřiny z obnovitelných zdrojů a z kombinované výroby elektřiny a tepla.](#)

(schváleno 10. 12. 2002, účinnost od 1. 1. 2003)

[Vyhláška č. 18 Ministerstva průmyslu a obchodu o podmínkách připojení a dopravy elektřiny v elektrizační soustavě](#)

(schváleno 20. 12. 2001, účinnost od 18. 1. 2002)

[Vyhláška č. 300/2003 Ministerstva průmyslu a obchodu, kterou se mění vyhlášky č. 18/2002 Sb., o podmínkách připojení a dopravy elektřiny v elektrizační soustavě](#)

(schváleno 26.8.2003, účinnost od 1.10.2003)

[Vyhláška č. 19 Ministerstva průmyslu a obchodu, kterou se stanoví způsob organizace krátkodobého trhu s elektřinou](#)

(schváleno 20. 12. 2001, účinnost od 18. 1. 2002)

Vyhlášky Ministerstva pro místní rozvoj ČR

[Vyhláška č. 372 Ministerstva pro místní rozvoj, kterou se stanoví pravidla pro rozúčtování nákladů na tepelnou energii na vytápění a nákladů na poskytování teplé užitkové vody mezi](#)

[konečné spotřebitele](#)

(schváleno 25. 10. 2001 účinnost od 1. 1. 2002)

[Zákon č. 406/2000 Sb. , o hospodaření energií](#)

(schváleno 25. 10. 2000, účinnost od 1. 11. 2000)

Vyhlášky Ministerstva průmyslu a obchodu ČR

[Vyhláška č. 150 Ministerstva průmyslu a obchodu, kterou se stanoví minimální účinnost užití energie při výrobě elektřiny a tepelné energie](#)

(schváleno 12. 4. 2001, účinnost od 3. 5. 2001)

[Vyhláška č. 151 Ministerstva průmyslu a obchodu, kterou se stanoví podrobnosti užití energie při rozvodu tepelné energie a vnitřním rozvodu tepelné energie](#)

(schváleno 12. 4. 2001, účinnost od 3. 5. 2001)

[Vyhláška č. 152 Ministerstva průmyslu a obchodu, kterou se stanoví pravidla pro vytápění a dodávku teplé užitkové vody, měrné ukazatele spotřeby tepla pro vytápění a přípravu teplé užitkové vody a požadavky na vybavení vnitřních tepelných zařízení budov přístroji regulujícími dodávku tepelné energie konečným spotřebitelům](#)

(schváleno 12. 4. 2001, účinnost od 1. 1. 2002)

[Vyhláška č. 153 Ministerstva průmyslu a obchodu, kterou se stanoví podrobnosti určení účinnosti užití energie při přenosu, distribuci a vnitřním rozvodu elektrické energie](#)

(schváleno 12. 4. 2001, účinnost od 3. 5. 2001)

[Vyhláška č. 212 Ministerstva průmyslu a obchodu, kterou se stanoví podrobnosti pro přípravu a uskutečňování kombinované výroby elektřiny a tepla](#)

(schváleno 14. 6. 2001, účinnost od 29.6. 2001)

[Vyhláška č. 213. Ministerstva průmyslu a obchodu, kterou se vydávají podrobnosti náležitostí energetického auditu](#)

(schváleno 14. 6. 2001, účinnost od 29. 6. 2001)

[Vyhláška č. 425/2004 Sb. Ministerstva průmyslu a obchodu, kterou se mění vyhláška č. 213/2001 Sb., kterou se vydávají podrobnosti náležitostí energetického auditu](#)

(schváleno 29.6.2004, účinnost od 1.8.2004)

[Vyhláška č 214 Ministerstva průmyslu a obchodu, kterou se stanoví vymezení zdrojů energie, které budou hodnoceny jako obnovitelné](#)

(schváleno 14. 6. 2001, účinnost od 29. 6. 2001)

[Vyhláška č. 215 Ministerstva průmyslu a obchodu, kterou se stanoví podrobnosti označování energetických spotřebičů energetickými štítky a zpracování technické dokumentace jakož i minimální účinnost energie pro elektrické spotřebiče uváděné na trh](#)

(schváleno 14. 6. 2001, účinnost od 29. 6. 2001 – zrušena vyhl. č. 442/2004 Sb.)

[Vyhláška č. 442/2004 Sb. Ministerstva průmyslu a obchodu, kterou se stanoví podrobnosti označování energetických spotřebičů energetickými štítky a zpracování technické](#)

[dokumentace, jakož i minimální účinnost užití energie pro elektrické spotřebiče uváděné na trh](#)

(schváleno 8.7.2004, účinnost od 1.8.2004)

[Vyhláška č. 291 Ministerstva průmyslu a obchodu, kterou se stanoví podrobnosti účinnosti užití energie při spotřebě tepla v budovách](#)

(schváleno 27. 7. 2001, účinnost od 1. 1 .2002)

[Formulář Datové údaje energetického průkazu budovy pro bydlení \(příloha č. 4 - 1. část\)](#)

[Formulář Datové údaje energetického průkazu budovy v terciálním, průmyslovém a zemědělském sektoru \(příloha č. 4 - 2. část\)](#)

Nařízení vlády ČR

[Nařízení vlády č. 195, kterým se stanoví podrobnosti obsahu územní energetické koncepce](#)

(schváleno 21. 5. 2001, účinnost 18. 6. 2001)

Klíčovým právním nástrojem pro podporu výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů je zákon č. 180/2005 Sb., ze dne 31.března 2005,

Spolupůsobícími správními orgány pro tuto oblast jsou MPO,MŽP,Energetický regulační úřad a Energetická inspekce.

2. Historie a důvody přijetí speciálního zákona „ o podpoře výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie č. 180/2005 Sb.

Návrh zákona byl vypracován pracovní skupinou tvořenou zástupci MPO, MŽP,ERÚ a Mze v roce 2003. Po řadě složitých a rozporných diskusí a po následném vypracování komplexního pozměňovacího návrhu byl zákon poslaneckou sněmovnou schválen v únoru a senátem 31.3.2005.

Důvodem přijetí zákona byla nutnost aplikace ustanovení Směrnice 2001/77/ES, „o podpoře elektřiny vyráběné z obnovitelných zdrojů energie na vnitřním trhu s elektřinou“ která vstoupila v platnost 27.10.2001 s tím,že členské státy upraví svojí národní legislativu v souladu s touto směrnicí do 27.října 2003.

Uvedená směrnice ES má zajistit v rámci Společenství splnění globálního indikativního cíle-12 % podílu obnovitelných zdrojů energie v celkové energetické spotřebě v roce 2010 a zejména indikativního cíle 22,1 % podílu výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie na hrubé spotřebě elektřiny v roce 2010.

V návaznosti na tyto cíle jsou pak členské státy povinny zavést takový systém podpory využívání elektřiny z obnovitelných zdrojů energie,který zajistí naplnění těchto cílů. Indikativní cíl ,kterým je podíl elektřiny z obnovitelných zdrojů na hrubé spotřebě v České republice ve výši 8 % k roku 2010 je stanoven v § 1, odst.1,písm.d) zákona .

3. Zákon o podpoře výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie a o změně některých zákonů (zákon o podpoře využívání obnovitelných zdrojů) č. 180/2005 Sb.

Poznámky k jednotlivým paragrafům:

§ 1 Předmět úpravy

- je jím způsob podpory výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie a z důlního plynu z uzavřených dolů
- dále je ve čtyřech bodech popsán účel zákona

§ 2 Základní pojmy

- -zde vysvětleny pojmy „obnovitelný zdroj“, „biomasa“, elektřina z obnovitelných zdrojů“, „hrubá spotřeba elektřiny“, „zelený bonus“, provozovatel regionální distribuční soustavy“

§3 Předmět podpory

- -ve čtyřech bodech popisuje způsoby výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů na něž se podpora vztahuje. Podporované způsoby výroby el. z biomasy upřesní MŽP prováděcím právním předpisem.

§ 4 Práva a povinnosti subjektů na trhu s elektřinou z obnovitelných zdrojů

- -stanoví povinnost provozovatele distribučních soustav přednostně připojit zařízení ,využívající k výrobě elektřiny obnovitelné zdroje
- -opravňuje výrobce k volbě mezi možnostmi výkupu podle odst..č 4, nebo požadováním zeleného bonusu
- -upravuje způsob účtování plateb a zeleného bonusu,vykazování původu vyrobené elektřiny a způsob započítávání podílu el. z obnovitelných zdrojů v případě jejího dovozu

§ 5 Podmínky podpory, výkupu a evidence výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů

- -stanovuje základní časový úsek pro výkup el. o OZE
- -stanoví základní časový úsek pro vyhodnocování a zúčtování výkupu elektřiny z OZE
- -stanoví povinnost výrobce elektřiny z OZE oznámit provozovateli regionální distribuční soustavy úmysl nabídnout vyrobenou elektřinu k výkupu v termínu, stanoveném prováděcím předpisem
- -stanoví další povinnosti související s uplatněním nároku na zelený bonus

§ 6 Výše cen za elektřinu z obnovitelných zdrojů a zelených bonusů

- upravuje problematiku stanovení cen el. z OZE a zelených bonusů, činnost Energetického regulačního úřadu v této věci
- odstavec č. 2 řeší otázku rizika uplatnění elektřiny z OZE na trhu

§ 7 Pravidelné vyhodnocování

- stanoví termín a způsob zveřejnění podílu výroby elektřiny z OZE na hrubé spotřebě elektřiny za uplynulý rok a propočet očekávaných dopadů podpory na celkovou cenu elektřiny pro konečné zákazníky v nadcházejícím kalendářním roce

§ 8 Kontrola

- stanoví kompetenci Státní energetické inspekce

§ 9 Správní delikty

- vymezuje správní delikty
- sazby pokut za tyto delikty

§ 10 - bez názvu

- stanoví kompetenci SEI k ukládání, vybírání a vymáhání pokut, vztah ke správnímu řádu a procesní postup při vybírání a vymáhání uložených pokut

§ 11 Přejícné ustanovení

- určuje od kdy lze uplatnit právo volby zeleného bonusu podle § 4, odst. 3 a podle § 4, odst. 7

§ 12 Zmocnění k vydání prováděcích předpisů

- stanoví ke kterým paragrafům vydá prováděcí právní předpis MŽP, MPO a ERÚ

§ 13 Změna zákona o hospodaření s energií

- změny cit. Zák.

§ 14 Změna zákona o ochraně ovzduší

- změny se týkají především problematiky uvádění biopaliv do daňového oběhu, jejich výkupu, plateb Správě státních hmotných rezerv a souvisejících sankcí

§ 15 Účinnost

- zákon nabývá účinnosti prvním dnem třetího měsíce následujícího po dni jeho vyhlášení

4. Závěr: Ekonomické dopady zákona

1/ Pohled na využívání obnovitelných zdrojů energie přes současné ceny elektřiny je principálně nesprávný. V cenách například elektřiny z uhlí totiž nejsou zahrnuty náklady na odstraňování velkého množství negativních dopadů spojených s těžbou uhlí a výrobou elektřiny z něj (například náklady na léčení zvýšené nemocnosti lidí žijících v oblastech se zvýšenými emisemi, náklady na odstraňování škod způsobených korozí v důsledku emisí, náklady na odstraňování dopadů změn podnebí spojených s emisemi skleníkových plynů, dopady na přírodu atd atd). Tyto škody je však stejně nutné uhradit a v konečném důsledku je tak či onak zaplatíme všichni (například prostřednictvím zdravotního pojištění, daní atd). Pokud by se do cen elektřiny z uhlí započítaly i tyto náklady, byly by ceny elektřiny z uhlí minimálně srovnatelné s cenou elektřiny z větru či biomasy.

2/ V důsledku zákona skutečně dojde k určitému zvýšení cen elektřiny. Zdražení však samozřejmě bude postupné a nebude vysoké. V roce 2010 půjde o růst ceny jedné kWh o asi 14 haléřů (což je zhruba 5 % ze současné ceny pro konečné spotřebitele, která je nyní v průměru 3 Kč/kWh) a to v případě, že bude dosaženo podílu výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů na hrubé spotřebě elektřiny v ČR 8 %. Výroba elektřiny z obnovitelných zdrojů je podporována již nyní, na základě platného energetického zákona. Vloni jsme si na ni připláceli asi 3 haléře na každou kilowatthodinu, letos to jsou haléře 4. Abychom zajistili splnění uvedeného 8% cíle výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů, měla by tedy cena elektřiny růst pouze o 2 haléře ročně, tj. o méně než 1 %. Pro srovnání – rozhodující dodavatel elektřiny z neobnovitelných zdrojů a. s. ČEZ svoji elektřinu zdražuje každoročně mnohem rychleji než bude nárůst ceny elektřiny z důvodu podpory využívání obnovitelných zdrojů. Například v letošním roce zdražil svoji elektřinu o 11 %, což se do ceny pro konečné spotřebitele promítlo asi 5 až 6% zdražením. Nárůst z důvodu využívání obnovitelných zdrojů energie se na tomto zdražení podílí maximálně jednou desetinou.

3/ Ceny elektřiny v Německu mají vzrůst o 21 % (jde o tzv. předací ceny, které například v ČR tvoří jen asi třetinu průměrné ceny elektřiny pro konečné zákazníky). Není však pravda, že tento růst je zapříčiněn pouze růstem výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie. Ve skutečnosti je hlavním důvodem pro růst cen elektřiny celkový růst nákladů (především investice do zvyšování bezpečnosti dodávek elektřiny) a celková nestabilita na trhu s energiemi. To potvrzuje i fakt, že ceny elektřiny rostou v celé Evropě nezávisle na tom, zda jsou v daném státě obnovitelné zdroje elektřiny intenzivněji využívány či nikoliv. Například v ČR, kde je podíl výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů 3,5 %, rostou předací ceny o 11 %, v Maďarsku, kde je podíl těchto zdrojů asi 0,7 % rostou ceny o 25 %, v Polsku (podíl 1,6 %) o 15 % a na Slovensku (podíl 18 %) o 10 %.